

Kurt Vonnegut: Beszámoló a Barnhouse-effektusról

Hadd kezdjem azzal, hogy én éppúgy nem tudom, hol bujkál Arthur Barnhouse professzor, mint ahogy senki más sem tudja. Kivéve egyetlen kurta, rejtélyes üzenetet, amelyet karácsony estéjén találtam a levélszekrényemben, eltűnése óta másfél éve, semmi hírt nem kaptam tőle. Ezenfelül ha e cikk olvasói azt várják, hogy meg fogják tudni, hogyan hozhatnák létre ők is az úgynevezett „Barnhouse-effektust”, csalódní fognak. Ha képes és hajlandó lenné leplezni ezt a titkot, akkor biztosan fontosabb ember lenné, nem holmi pszichológianár.

Ennek a beszámolónak a megírására azért kaptam felszólítást, mivel kutatómunkámat a professzor irányítása alatt végeztem, és mivel én szereztem elsőnek tudomást megdöbbentő felfedezéséről. Ő maga nem bízott senkiben, és nem volt hajlandó senkivel megosztani az információit.

Szeretnék rámutatni arra, hogy a „Barnhouse-effektus” kifejezést a bulvársajtó alkotta, maga Barnhouse professzor soha nem használta. Ő a *dinamopszichizmus* vagy az *agyi erő* kifejezést alkalmazta a jelenségre.

Nem hinném, hogy akad még civilizált ember, aki ne lenne meggyőződve róla, hogy ilyen erő létezik, hiszen pusztító hatásai minden ország fővárosában láthatók. Szerintem az emberiség mindig is sejtette, hogy valami ilyesfajta erő létezik. Köztudomású dolog volt, hogy vannak emberek, akik szerencsésebben bánnak másoknál az olyan élettelen tárgyakkal, mint egy dobókocka. Barnhouse professzor semmi mást nem tett, csak kimutatta, hogy az efféle „szerencse” mérhető erő, amely az ő esetében hallatlan méreteket ölthet.

Számításaim szerint a professzor abban az időben, amikor illegálisba vonult, mintegy ötvenötször nagyobb erőt tudott kifejteni, mint a Nagaszakira dobott atombomba. Szó sem volt üres hengegről, amikor az Agyvihar Hadművelet előestéjén azt mondta Honus Barker tábornoknak: – Meglehelősen biztos vagyok benne, hogy bármit palacsintává tudok lapítani a földön, itt a vacsoraasztalnál ülve... Joe Louistól a kínai nagy falig.

Könnyen érthető, ha Barnhouse professzort sokan hajlamosak természetfölötti, másvilági látogatónak tekinteni. A Los Angeles-i Első Barnhouse Egyház több ezer fős gyülekezet. A professzorban azonban sem külsőleg, sem intellektuálisan nincs semmi isteni. Az az ember, aki a világ leszerelését végbeviszi, agglegény, alacsonyabb az amerikai férfiak átlagánál, kövér, és utál minden testedzést. Intelligenciahányadosa 143, ami szép ugyan, de kétségkívül nem szenzációs. Haladó ember, hamarosan a negyvenedik születésnapját ünnepelheti, és jó egészségnek örvend. Ha most egyedül van, elszigeteltsége aligha zavarja túlságosan. Csöndes, félszeg ember volt, amikor megismertem, és a jelek szerint inkább a könyvek közt és a zenében keresett magának társaságot, mintsem főiskolai kollégái között.

Sem ő maga, sem képességei nem esnek kívül a természet szféráján, dinamopszichikus sugárzása számos olyan ismert fizikai törvénynek van alávetve, amelyek a rádiózás terén is érvényesek. Alig van ember, aki ne hallotta volna otthon a rádióján a „Barnhouse-zavar” recsegését. A sugárzást a napfoltok és az ionoszféra változásai is befolyásolják.

Ez a sugárzás azonban néhány fontos szempontból különbözik is a közönséges rádióhullámoktól. Teljes energiáját ki lehet sütni egyetlen, a professzor által kiválasztott pontban, és ezt az energiát a távolság nem csökkenti. A dinamopszichizmusnak tehát, ha fegyverként alkalmazzák, figyelemreméltó előnyei vannak a baktériumokkal és az atombombával szemben: azonkívül, hogy nem kerül semmibe, lehetővé teszi a professzornak, hogy csak

bizonyos kritikus jelentőségű személyeket és tárgyakat semmisítsen meg, ahelyett, hogy a nemzetközi egyensúly fenntartásának keretében országok teljes lakosságát kellene lemészárolnia.

Amint Honus Barker tábornok mondotta a képviselőház Katonapolitikai Bizottsága előtt: „Amíg valaki meg nem találja Barnhouse-t, a Barnhouse-effektus ellen nincs védelem.” A sugárzás „zavarására” vagy kivédésére irányuló erőfeszítések kudarcot vallottak. Slezak miniszterelnök nyugodtan megtakaríthatta volna magának „Barnhouse-biztos” óvóhelyének fantasztikus költségeit. Az óvóhely tizenkét láb vastag ólompáncélja ellenére a benne tartózkodó miniszterelnököt kétszer is leterítette a sugárzás.

Szó van róla, hogy a lakosságból ki fogják szűrni azokat a férfiakat, akik potenciálisan ugyanolyan erős dinamopszichizmussal rendelkezhetnek, mint a professzor. Warren Foust szenátor éppen a múlt hónapban követelte, hogy biztosítsanak költségvetési fedezetet erre a célra. „Aki uralkodik a Barnhouse-effektuson, az uralkodik az egész világon!” – jelentette ki szenvedélyesen. Kropotnik népbiztos nagyjából ugyanezt mondta, így aztán ezzel az új fordulattal újabb költséges fegyverkezési verseny vette kezdetét.

Ennek a versenynek legalább vannak komikus oldalai is. A kormányok úgy tutujgatják a világ legjobb szerencsejátékosait, mintha atomfizikusok volnának. A földön talán néhány száz ember rendelkezik ilyen dinamopszichikus tehetséggel, engem is beleértve. De a professzor technikájának ismerete nélkül soha nem vihetik semmire, legfeljebb a játékasztal felett zsarnokoskodhatnak. Még a titok birtokában is valószínűleg tíz évükbe kerülne, hogy veszedelmes fegyverekké váljanak. A professzornak ennyi idejébe került. Aki uralkodik a Barnhouse-effektuson, az maga Barnhouse, és egy darabig ez még így is lesz.

Laikus felfogás szerint a „Barnhouse-korszak” másfél évvel ezelőtt kezdődött, az Agyvihar Hadművelet napján. Ekkor emelkedett a dinamopszichizmus politikai jelentőségre. A jelenség felfedezése ténylegesen 1942 májusában történt, röviddel azután, hogy a professzor elutasította a hadseregben számára felkínált tiszti rangot, és önként jelentkezett közlegénynek a tüzérséghez. A dinamopszichizmus felfedezése a véletlen műve volt, akár a röntgensugáré vagy a gumi vulkanizálásé.

Barnhouse közlegényt folyton hívogatták, hogy vegyen részt bajtársai szerencsejátékaiban. Neki halvány fogalma sem volt ezekről a játékokról, és rendszerint udvariasan kimentette magát. De egyik este a társadalmi jó modor kedvéért igent mondott, és beszállt kockázni. Ahogy leült játszani, az iszonyatos, vagy ha úgy tetszik, csodálatos esemény volt, attól függően, tetszik-e önöknek a világ mostani állapota vagy nem.

– Dobjál hetet, papa – mondta neki valaki. Így aztán a „papa” heteket dobált – tízszer egymás után, csődbe kergetve az egész ezredet. Aztán visszavonult a priccsére, és matematikai gyakorlatként egy mosócédula hátán kiszámította, hogy teljesítményének mennyi is az esélye. Mint kiderült, sorozatának valószínűsége egy volt a tízmillióhoz! Megrökönyödött, és kölcsönkérte a szomszéd priccsen üldögélő tüzértől a kockáit. Megpróbált újra heteket dobálni, de csak a szokásos vegyes sorozatokat dobta. Egy percre ledőlt a priccsére, aztán tovább játszott a kockával. Megint tízszer dobott hetet egymás után.

Akár füttyülhetett volna az egész jelenségre. A professzor azonban ehelyett szívósan töprengeni kezdett a két szerencsés sorozat körülményein. Egyetlen közös tényezője volt mindkettőnek: *közvetlenül a kocka eldobása előtt ugyanaz a gondolatsor futott át az agyán.* Ez a gondolatsor kezdte hadrendbe sorakoztatni a professzor agysejtjeit, ebből lett azóta a világ leghatásosabb fegyvere.

A szomszéd priccsen ülő katona volt az első, aki kifejezést adott a dinamopszichizmus iránti tiszteletének. A katona kicsinylő túlzása bizonyára savanyú mosolyt vonna a világ elkedvetlenedett demagógjainak szájára: „Papa, te veszélyes vagy, mint egy kétdolláros stukker!”

Barnhouse professzor csakugyan az volt. A kocka, amely engedelmeskedett a parancsának, csak néhány grammot nyomott, így csak parányi erők léptek működésbe, de az a félreismerhetetlen tény, hogy ilyen erők léteznek, megrázkódtatta a Földet.

A szakmai óvatosság visszatartotta attól, hogy felfedezését azonnal napvilágra hozza. További tényeket akart, és megfelelő elméleti alapot hozzájuk. Később, amikor Hirosimára ledobták az atombombát, már félelmében maradt vesztég. Kísérleteiből hipp-hopp, pontosan az lett, aminek Slezak miniszterelnök nevezte: „burzsoá összeesküvés a világ valódi demokráciáinak aláaknázására”. A professzor azonban akkor még nem tudta, hová fognak vezetni.

Idővel aztán felismerte a dinamopszichizmusnak egy másik megdöbbentő vonását is: *ereje a használattal egyre növekedett*. Hat hónap múlva már a barakk másik végében dobált kockákat is irányítani tudta. 1945-re, amikor leszerelt, három mérföld távolságból téglákat tudott kiverni a kéményekből.

Azok a vádak, miszerint Barnhouse professzor egy perc alatt megnyerhette volna a második világháborút, csak éppen nem volt kedve hozzá, teljesen értelmetlenek. Amikor a háború véget ért, talán akkora ütőereje és hatótávolsága lehetett, mint egy 37 milliméteres lövegnek, nagyobb biztosan nem. Dinamopszichikus ereje csak leszerelése és a Wyandotte College-ba való visszatérése után nőtt ki a könnyűfegyverek kategóriájából.

Amikor én doktori fokozatom megszerzése céljából beiratkoztam a Wyandotte Graduate Schoolba, a professzor már két éve visszatért a tanszékre. Merő véletlenségből őt jelölték ki a disszertációm szaktanácsadójának. Meglehetősen szerencsétlennek éreztem magam emiatt, mert a professzor, mind kollégái, mind a diákok szemében, meglehetősen nevetséges figura volt. Sokszor nem tartotta meg az óráit, és emlékezetkihagyásai voltak előadás közben. Amikor én odakerültem, hiányosságai már nemcsak nevetségesek voltak, hanem éppen kezdtek elviselhetetlenné válni.

– Barnhouse-hoz osztjuk be magát, de ez csak afféle időleges dolog – mondta nekem a társadalomtudományi kar dékánja. Bocsánatkérőnek és zavartnak látszott. – Barnhouse, azt hiszem, briliáns ember. Amióta visszajött, talán ezt nehéz rajta észrevenni, de a háború előtt sok elismerést szerzett a munkája a mi kis iskolánknak.

Amikor először jelentkeztem a professzor laboratóriumában, a pletykáknál is elkésőbb volt, amit láttam. A szobában mindent ellepett a por; a könyvekhez és a műszerekhez hónapok óta nem nyúlt senki. Amikor beléptem, a professzor az íróasztalánál ült és szundikált. Friss keletű tevékenység nyomait mindössze három túlcsonduló hamutartó, egy olló meg a reggeli újság jelezték, az újság címlapjáról néhány cikk ki volt nyírva.

Amikor a prof fölemelte a fejét, és rám nézett, láttam, hogy ködös a szeme a fáradtságtól.

– Hello – mondta –, úgy látszik, éjszaka egyszerűen képtelen vagyok magamat kialudni. – Cigaretára gyújtott, enyhén remegett a keze. – Maga az a fiatalember, akinek állítólag segítenem kellene a disszertációjában?

– Igen, uram – mondtam. Rossz előérzeteimet a prof néhány perc alatt riadalommá változtatta.

– Maga is veterán, a tengerentúlon volt? – kérdezte.

– Igen, uram.

– Nem sok maradt meg odaát, ugye? – Összeráncolta homlokát. – Élvezte ezt a mostani háborút?

– Nem, uram.

– Maga szerint úgy néz ki, hogy megint háború lesz?

- Hát, többé-kevésbé, uram.
- Mit lehetne tenni ellene?

Vállat vontam.

- Meglehetősen reménytelennek látszik...

Átható pillantást vetett rám.

- Ért maga valamit a nemzetközi joghoz, az ENSZ-hez meg az ilyesmikhez?

- Csak amennyit az újságokból fölszedtem.

– Így vagyok én is – sóhajtott. Mutatott egy vaskos füzetet, teli újságkivágásokkal. – Azelőtt soha nem figyeltem a nemzetközi politikát. Most úgy tanulmányozom, ahogy azelőtt a patkányokat tanulmányoztam a labirintusokban. Mindenki ugyanazt mondja... „Reménytelennek látszik...”

- Hacsak csoda nem történik... – kezdtem.

- Hisz maga a varázslatban? – kérdezte élesen.

Előhalászott a mellénysebéből két dobókockát. – Megpróbálok kettéseket dobni – mondta. Háromszor egymás után dupla kettést dobott. Ennek az esélye kábé egy a negyvenhétezerhez. Tessék, egy csoda. – Egy pillanatra elvigyorodott, aztán véget vetett a megbeszélésnek, közölve, hogy órája van, ami tíz perce elkezdődött.

Nem sietett bevonni a bizalmába, és nem szólt többet a kockával bemutatott trükkjéről. Én arra gondoltam, hogy a kockák biztos ki voltak ólmozva, és megfeledkeztem az egészről. A prof nekiállított hím patkányokat figyelni, amelyeknek árammal töltött fémcsikokon kellett átkelniük, hogy élelemhez vagy nőstényhez jussanak – ezt a kísérletet közmegelegedésre elvégezték már valamikor az ezerkilencszázharmincas években. És mintha a munkám céltalansága nem lett volna önmagában elég baj, a prof állandóan fölbosszantott a céltalan kérdéseivel. Ezek voltak a kedvencei: „Mit gondolsz, szabad volt-e a bombát ledobnunk Hirosimára?” és: „Gondolja, hogy minden új tudományos ismeret jó dolog az emberiségnek?”

A gyötrődés azonban nem tartott sokáig.

– Adjon már azoknak a szegény állatoknak egy szabadnapot – mondta nekem egyik reggel, amikor még csak egy hónapja voltam nála. Szeretném, ha megvizsgálna egy sokkal érdekesebb problémát... nevezetesen azt, hogy épeszű vagyok-e.

Visszaraktam a patkányokat a kalitkáikba.

– Amit tennie kell, az nagyon egyszerű – mondta halk hangon. – Figyelje az íróasztalomon a tintatartót. Ha úgy látja, hogy nem történik semmi, mondja meg nekem, és akkor én szép csöndesen... hozzátehetném: nagy megkönnyebbüléssel... bevonulok a legközelebbi elmeógyógyintézetbe.

Bizonytalanul bólintottam.

Bezárta a laboratórium ajtaját, és leeresztette a redőnyöket, úgyhogy egy pillanatra félhomályban maradtunk.

- Furán viselkedem, tudom – mondta. – Félek önmagamtól, ettől vagyok fura.

- Némileg talán excentrikusnak találtam önt, de biztosan nem...

– Ha semmi nem történik ezzel a tintatartóval, akkor énrám egyetlen helyes leírás illik: az, hogy futóbolond – szakított félbe, felgyújtva a mennyezeti lámpát. Összeszűkült a szeme. – Hogy fogalmat alkothasson magának róla, mennyire örült vagyok, elmondom magának, mi jár a fejemben, amikor aludnom kellene. Arra gondolok, hogy talán meg tudnám menteni a világot. Arra gondolok, hogy talán minden nemzetet jómódú nemzeté tudnék tenni, és egyszer s mindenkorra véget tudnék vetni a háborúknak. Arra gondolok, hogy talán utakat tudnék törni a dzsungelben, öntözni a sivatagot, gátakat tudnék építeni egyik napról a másikra.

- Igen, uram.
- Figyelje a tintatartót!

Kötelességtudóan és félénken figyeltem. Először mintha valami magas, sípoló-zümmögő hang jött volna a tintatartóból, aztán elkezdett ijesztően remegni, végül pedig ugrálni kezdett, két lármás kört írva le az asztal tetején. Megállt, megint zümmögött, vörös izzásba jött, aztán egy kékeszöld felvillanásban szilánkokra pattant szét.

Lehet, hogy égnek állt a hajam. A professzor kedvesen nevetett.

- Mágnesek? – nyögtem ki végre nagy keservesen.
- Ó, egek, bárcsak mágnesek volnának – mormolta. Ekkor kezdett el a dinamopszichizmusról beszélni nekem. Csak annyit tudott, hogy létezik egy ilyen erő, megmagyarázni nem tudta. – Bennem van, és egyedül bennem, és ez iszonyatos.
- Én inkább azt mondanám, hogy elképesztő és csodálatos! – kiáltottam fel.
- Ha csak annyit tudnék csinálni, hogy megtáncoltatom a tintatartókat, örülnék az egésznek, mint majom a farkának. – Bánatosan vállat vont. – De én nem vagyok játékszer, fiam. Ha van kedve hozzá, körülkocsikázhatunk a környéken, és akkor megmutatom, hogy mire gondolok. – Elmesélte nekem, hogy sziklákat zúzott porrá, tölgyeket aprított szilánkokká, elhagyatott tanyákat rombolt le, mindezt az egyetemtől számított ötvenmérőföldes sugarú körben. – És mindezt azzal, hogy itt ültem, és gondoltam rá... még csak nem is gondoltam rá erősen.

Idegesen vakarta a fejét.

– Soha nem mertem olyan erősen koncentrálni, ahogy csak bírok, mert félttem, hogy micsoda károkat okozhatok vele. Eljutottam arra a pontra, hogy minden szeszélyem egy-egy légiakna. – Nyomasztó szünet következett. – Néhány nappal ezelőtt még úgy gondoltam, legjobb lesz, ha megtartom magamnak a titkomat, mert félttem, hogy isten tudja, mire fogják felhasználni – folytatta. – De most rájöttem, hogy ehhez éppúgy nincs jogom, mint ahhoz, hogy saját atombombám legyen.

Matatni kezdett egy nagy papírkupacban.

– Azt hittem, ebben minden benne van, amit el kell mondani. – Átnyújtott nekem egy levélfogalmazványt, amely a külügyminiszternek volt címezve.

Tisztelt Uram!

Felfedeztem egy új erőt, amelynek a felhasználása semmibe nem kerül, és amely valószínűleg fontosabb, mint az atomenergia. Szeretném, ha a lehető leghatékonyabban használnák fel a béke érdekében, s ezért a tanácsát kérem, hogyan lehetne ezt a legjobban végrehajtani.

Tisztelettel
A. Barnhouse

- Fogalmam sincs, hogy most mi lesz – mondta a professzor.

Három hónapos szüntelen lidércnyomás következett, miközben éjjel-nappal jöttek az ország politikai és katonai nagyjai, megnézni a professzor trükkjeit.

Virginiában, Charlottesville közelében, egy régi kúriában szállásoltak el minket, a levél feladása után öt nappal szállítottak oda nagy hirtelen. Szögesdrót és húszfőnyi őrség vett körül bennünket, elkereszteltek minket „Jókívánság Program”-nak, és megkaptuk a hétpecsétes titoktartás *Top Secret* minősítését.

Társaságnak ott volt Honus Barker tábornok meg William K. Cuthrell a külügyminisztériumból. Amikor a professzor a bőség útján kivívott békéről beszélt, elnézően

mosolyogtak, és egyre a gyakorlati intézkedésekről és realiztikus gondolkodásról szövegeltek. Ennek a bánásmódnak a hatására a professzor, aki eleinte úgyszólván alázatos volt, néhány hét alatt megmakacsolta magát.

Előzőleg már beleegyezett abba, hogy feltárja azt a gondolatsort, amelynek révén dinamopszichikus adóállomássá rendezi át az agyát. De amikor Cuthrell és Barker folyton csak noszogatták, hogy no, ki vele; elkezdett köntörfalazni. Az elején még azt állította, hogy az információ élőlészóban is átadható. Később azt mondta, hogy hosszú jelentést kellene írnia róla. Végül pedig egyik este, a vacsoránál, közvetlenül azután, hogy Barker tábornok felolvasta az Agyvihar Hadműveletet elrendelő titkos parancsot, a professzor bejelentette:

– A jelentés megírása akár öt évbe is beletelhet. – Dühösen nézett a tábornokra. – Akár húszba is.

A kurta bejelentése nyomán megromlott hangulatot némileg enyhítették az Agyvihar Hadműveletet megelőző várakozás izgalmai. A tábornok vakációs hangulatban volt.

– A célpontul szolgáló hajók ebben a pillanatban már úton vannak a Caroline-szigetek felé – közölte ujjongva. – Százhusz hajó! Ugyanakkor tíz V-2-es rakétát készítenek elő kilövésre New Mexicóban, és ötven rádióirányítású lökhajtásos bombázót szerelnek fel az Aleut-szigetek elleni látszattámadásra. Képzeljék csak el! – Boldogan futotta át újra a parancsokat. – Jövő szerdán, pontosan zéró órakor kiadom magának a parancsot: *koncentrálj*; és maga, professzor, arra fog gondolni, olyan erősen, ahogy csak bír, hogy elsüllyeszti a hajókat, megsemmisíti a V-2-eket, mielőtt földet érnek, és lesöpri az égről a bombázógépeket, mielőtt elérik az Aleut-szigeteket! Mit gondol, meg tudja ezt oldani?

A professzor arca elszürkült, és lehunyta a szemét.

– Már megmondtam magának, barátom, nem tudom, hogy mit tudok. Ami pedig ezt az Agyvihar Hadműveletet illeti – tette hozzá keserűen –, az én véleményemet nem kérték ki róla, és nekem gyerekesnek és örülten költségesnek tűnik.

Barker tábornok gögösen felhúzta az orrát.

– Uram – mondta –, a maga szakmája a pszichológia, és én nem venném magamnak a bátorságot, hogy tanácsot próbáljak adni magának ezen a szakterületen. Az én szakmám a honvédelem. Harmincévi sikeres gyakorlatom van benne, professzor, és nagyon kérem, ne kritizálja az ítélőképességemet.

A professzor Mr. Cuthrellhez apellált.

– Nézze – könyörgött –, hát nem a háborútól és a katonai ügyektől próbálunk megszabadulni? Hát nem lenne sokkal, de sokkal nagyobb jelentőségű és sokkal, de sokkal olcsóbb, ha felhőtömegeket próbálnánk terelni az aszályos területekre, meg ilyesmiket? Én elismerem, hogy szinte semmit nem értek a nemzetközi politikához, de ésszerű feltételezésnek látszik, hogy senki nem akarna háborúzni, ha mindenképp lenne elég, és jutna belőle mindenkinek. Mr. Cuthrell, én erőműveket szeretnék hajtani ott, ahol nincs se szén, se vízi erő, sivatagokat szeretnék öntözni és így tovább. Hiszen maguk ki tudják számítani, hogy az egyes országoknak mire van szükségük, hogy a legtöbbet hozzák ki az erőforrásaikból, és én ezt meg tudom adni nekik, anélkül, hogy az amerikai adófizetőnek egyetlen fillérjébe kerülne.

– A szabadság ára az örökös éberség – mondta fáradtan a tábornok.

Mr. Cuthrell a tábornokra nézett, és enyhe viszolygás volt a tekintetében.

– Sajnos a tábornoknak a maga módján igaza van – mondta. – Bár adná az ég, hogy a világ kész legyen az ilyesféle eszmék befogadására, professzor, de egyszerűen nem kész rá. Nem testvérek vesznek körül minket, hanem ellenségek. Nem az élelmiszer vagy más erőforrások hiánya visz minket a háború szakadéka felé, hanem a harc a hatalomért. Ki fogja irányítani a világot, a magunkfajta emberek vagy amazok?

A professzor vonakodva bólintott, és felállt az asztaltól.

– Elnézésüket kérem, uraim. Végül is maguk nálam sokkal illetékesebbek megítélni, mi a legjobb az országnak. – Aztán hozzám fordult: – Ne felejtse el fölhúzni a szigorúan titkos órát, és kirakni éjszakára a bizalmas macskát – mondta mogorván, és elindult fölfelé a lépcsőn, a hálószobájába.

Nemzetbiztonsági okokból az Agyvihar Hadműveletet a számlát fizető amerikai állampolgárok tudta nélkül hajtották végre. Az akcióban részt vevő megfigyelők, műszakiak és katonák tudták, hogy valamit most ki fognak próbálni – de hogy mit fognak kipróbálni, arról fogalmuk sem volt.

Mindössze harminchét kulcsembert tudta, hogy miről van szó – köztük én is.

Virginiában az Agyvihar Hadműveletre kitűzött napon az évszakhoz képest igencsak hűvös volt. Odabenn tuskókból rakott tűz ropogott a kandallóban, a lángok vidáman táncoltak a nappali szobát szegélyező, fényes fém iratszekrények tükrében. A szoba kedves, régi bútorzatából semmi más nem maradt, csak egy Viktória korabeli karos dívány, azt is a szoba kellős közepére állították, szembe a három televíziós vevőkészülékkel. Tízünknek volt részünk abban a megtiszteltetésben, hogy végignézhattük, nekünk behoztak egy hosszú fapadot. A televíziók képernyőin balról jobbra, sorban előbb egy darab sivatagot lehetett látni, az volt a rakéták célpontja, aztán a tengerimalacként szolgáló flottát és végül az Aleut-szigetek egének egy darabkáját, ahol majd feldübörögnek a rádióirányítású bombázók.

Kilencven perccel zéró óra előtt a rádión jelentették, hogy a rakéták készenlétben állnak, a megfigyelőhajók visszavonultak a biztonságosnak vélt távolságba, a bombázók pedig úton vannak. A kicsiny virginiai nézőközönség rangsor szerint felsorakozott a padon, és jóval többet cigarettázott, mint amennyit beszélt. Barnhouse professzor a hálószobájában volt. Barker tábornok úgy sürgött-forgott a házban, mint az a háziasszony; aki húsz embert hívott meg Hálaadás-napi ebédre.

A tábornok tíz perccel zéró óra előtt jött be, maga előtt terelve a professzort. A professzor kényelmes, cseppet sem ünnepélyes öltözéket viselt: tornacipőt, sötét flannelnadrágot, kék pulóvert és kihajtott nyakú fehér inget. Ők ketten a karos díványra ültek le, egymás mellé. A tábornok izgult és izzadt, a professzor vidám volt. Megnézte mind a három képernyőt, aztán cigarettára gyújtott, és kényelmesen hátradőlt.

– Bombázók a láthatáron! – kiáltotta az Aleut-szigeti megfigyelő.

– A rakéták elindultak! – vakkantotta a mikrofonba a New Mexicó-i rádiós.

Mindnyájan gyorsan a kandalló feletti nagy villanyórára néztünk, csak a professzor bámulta tovább, arcán szelíd félmosollyal a képernyőket. A tábornok kongó hangon számolta a hátralévő másodperceket

– Öt... négy... három... kettő... egy... *Koncentrálj!*

Barnhouse professzor lehunyta a szemét, összezsúcsörítette a száját, és a halántékát simogatta. Egy teljes percig ebben a pozitúrában maradt. A televíziós képek széttöredeztek, a rádiójelek pedig belefűltek a Barnhouse-zavar lárájába. Aztán a professzor felsóhajtott, kinyitotta a szemét, és magabiztosan elmosolyodott.

– Beleadott mindent, amit csak bírt? – kérdezte a tábornok kételkedve.

A televíziós képek visszarendeződtek, a megfigyelők adóira beállított rádiókat át elképedt, zűrzavaros kiáltás hallatszott. Az Aleut-szigetek felett csíkosra pingálta az eget a lángoló, sivítva zuhanó bombázógépek füstszálya. Hasonlóképpen fehér pamacsfürt jelent meg, halk dörgés kíséretében, magasan a rakéták célterülete fölött is.

Barker tábornok boldogan ingatta a fejét.

– A kutya fáját! – káromta. – Nahát, uram, nahát, a kutya fáját, a kutya fáját!

– Nézzék csak! – kiáltotta a mellettem ülő tengernagy. – A flotta... a flottának semmi baja!

– Az ágyúk mintha lekonyulnának – mondta Mr. Cuthrell.

Felugrottunk a padról, és odacsődültünk a képernyőkhöz, hogy közelebről megvizsgálhassuk a rombolást. A hajóágyúk lefelé görbültek, irányzékuk rálógott az acél-fedélfelületekre. Mi ott Virginiában akkora hejehuját csaptunk, hogy a rádiójelentésekből egy szót sem lehetett hallani. Sőt annyira lekötötték a figyelmüket a történetek, hogy ügyet sem vetettünk a professzorra, amíg a rádióban kétszer egymás után fel nem bődült egy-egy rövid Barnhouse-zavar, és megdöbbenésünkben hirtelen el nem hallgattunk. A rádiók elnémultak.

Nyugtalanul néztünk körül. A professzor eltűnt. Egy rémült ór kívülről feltépte az ajtót, és bekiabált, hogy a professzor megszökött. Pisztolyával a kapu irányába bökött, a kapuszárnyak nyitva álltak, petyhüdten, ronggyá gyűrve. A távolban egy állami furgon robogott, fölért a gerincre, aztán eltűnt mögötte a völgyben. A levegő teli volt fojtó füsttel, mert az udvaron minden jármű lángokban állt. Üldözésről szó sem lehetett.

– Mi az isten csudája ütött belé? – üvöltötte a tábornok.

Mr. Cuthrell, aki kirohant az elülső teraszra, egy cédulát olvasgatva kullogott vissza a szobába. Markomba nyomta a ceruzával írott üzenetet.

– A jóember ezt a szerelmes levelet dugta a kopogtató alá. Talán ifjú barátunk lenne szíves felolvasni önöknek, uraim, míg én elindulok üdítő sétámra az erdőn át.

„Uraim – olvastam hangosan – mint az első lelkiismerettel felruházott superfegyver, ezennel kivonom magamat az önök katonai fegyvertárából. Új precedenst teremtek a lövegek viselkedésében: csak humánus okokból vagyok hajlandó elsülni. A. Barnhouse”.

Ettől a naptól fogva persze a professzor szisztematikusan pusztítja a világ fegyverzetét, s mostanára köveken és kihegyezett botokon kívül alig maradt valami, amivel egy hadsereget fel lehetne fegyverezni. Ami tevékenysége eredményeképpen létrejött, az békének ugyan nem béke, inkább egy vértelen és mulatságos háború, amelyet „pletykaháborúnak” nevezhetnénk. Minden országot elárasztanak az ellenséges ügynökök, akiknek egyetlen feladatuk az, hogy felderítsék a katonai felszerelések hollétét. Ezeket a professzor aztán nyomban ócskavassá silányítja, amint a sajtó felhívja rá a figyelmét.

Ahogy napról napra új meg új hírek látnak napvilágot a dinamopszichizmussal porrá zúzott fegyvertárakról, úgy keringenek a híresztelések a professzor hollétéről is. Csak a múlt héten három különféle orgánumban jelentek meg cikkek, amelyek kétségbevonhatatlanul bebizonyították, hogy a professzor egyrészt az Andokban, egy inka templom romjai közt, másrészt a párizsi csatornában, illetve a még feltáratlan, mély karlsbadi barlangokban rejtőzik. Ismervén a profot, én hajlamos vagyok az efféle búvóhelyeket szükségtelenül romantikusnak és kényelmetlennek tekinteni. Bár számosan vannak, akik másra se vágnak, mint hogy megöljék, de azok száma milliókra rúghat, akik szívükön viselik a sorsát, és rejtegetik. Én legszívesebben úgy képzelem, hogy egy ilyen ember otthonában él.

Egy dolog azonban bizonyos: most, amikor ezt írom, Barnhouse professzor még él. Nincs tíz perce, hogy Barnhouse-zavar tette élvezhetetlenné a rádióadásokat. Az eltűnése óta eltelt másfél év alatt legalább fél tucatszor adták már hírül, hogy meghalt. Minden ilyen hírnek az volt az alapja, hogy egy-egy Barnhouse-zavartól mentes időszakban találtak egy ismeretlen holttestet, aki emlékeztetett a professzorra. Az első három közlemény nyomán tüstént újra szóba került az újra felfegyverzés és a visszatérés a háborúhoz. A kardcsörtetők ezután megtanulták, milyen nagy oktondiság idő előtt ujjongani a professzor elhunytán.

Sok szájtépő hazafi találta magát békaként elterülve az összetört szónoki emelvény gerendáinak és dekorációjának kusza zürzavarában, néhány másodperccel azután, hogy bejelentette: a Barnhouse-zsarnokság korszaka véget ért. De mindazok, akik szívesen

háborúznának, ha tudnának, a világ minden országában komor hallgatásba burkolózva várják azt, aminek be kell következnie – Barnhouse professzor halálát.

Megkérdezni, hogy meddig fog még élni a professzor, annyi, mint azt kérdezni, hogy meddig kell még várunk egy újabb világháború áldásaira. Rövid életű családból származik: anyja ötvenhárom évet élt, apja negyvenkilencet; nagyszüleinek élettartama mindkét ágon ugyanilyen nagyságrendű volt. Előreláthatólag tehát még talán tizenöt évig élhet, ha sikerül rejtve maradnia ellenségei elől. Ha azonban figyelembe vesszük ellenségeinek számát és erejét, tizenöt év rendkívül hosszú időnek látszik. Inkább beszélhetünk tizenöt napról vagy tizenöt percről.

A professzor tudja, hogy nem élhet már nagyon sokáig. Ezt a miatt a cédula miatt mondom, amelyet karácsony estéjén hagyott a levélszekrényemben. A mocskos papírfecnire gépelt, aláírás nélküli üzenet tíz mondatból állt. Az első kilenc mondat lélegzetelállítóan zűrzavaros pszichológiai szaknyelven íródott, teli volt obskurus szövegekre való hivatkozásokkal, és első olvasásra nem volt semmi értelme. A tizediknek, ellentétben a többivel, egyszerű volt a szerkezete, és nem voltak benne nagyképű szakkifejezések de irracionális tartalma miatt ez volt a legrejtélyesebb és a legbizarrabb mind között. Majdnem el is hajítottam a cédulát, azt hittem, valamelyik kollégámnak a ferde ötlete, aki így akar megrézfálni. Valamilyen okból mégis eltettem, ledobtam az íróasztalomra a mindenféle kacat közé, melyek közt, egyéb mementók mellett, ott hevert a professzor dobókockája is.

Néhány hétbe tellett, amíg rájöttem, hogy az üzenet csakugyan jelent valamit, hogy első kilenc mondatát, figyelmesen kihüvelykezve, utasításként is fel lehet fogni. A tizedik mondat azonban még mindig nem mondott nekem semmit. Csak tegnap éjjel fedeztem fel, hogyan illeszkedik a többihez. A mondat akkor jelent meg tegnap éjjel a fejemben, amikor szórakozottan játszadózni kezdtem a professzor dobókockájával.

Azt ígértem, hogy még ma útnak indítom a kiadóhoz ezt a beszámolót. Tekintettel a történetekre, kénytelen vagyok azonban megszegni ezt az ígéretet, vagy hiányosan nyilvánosságra hozni beszámolómat. Nem fogok sokat késni vele, mert ama kevés számú áldásos dolog közt, ami egy magamfajta agglegénynek osztályrészül jut, ott van az a képesség is, hogy gyorsan tud egyik szállásról a másikra, egyik életformából egy másikba költözni. Ami holmit magammal akarok vinni, azt néhány óra alatt össze lehet csomagolni. Szerencsére tekintélyes személyes vagyonom van, amelyet körülbelül egy hét alatt készpénzre válthatok, megőrizve névtelenségemet. Ha ezzel készen leszek, postára fogom adni beszámolómat.

Éppen most értem haza az orvostól, aki azt mondja, kitűnő egészségnek örvendek. Fiatal vagyok, némi szerencsével kései öregkort érhetek meg, hiszen a családom mindkét ága híres a hosszúéletűségéről.

Dióhéjban: el szándékozom tűnni. Barnhouse professzornak előbb vagy utóbb meg kell halnia. De addigra én már régen készen fogok állni. Ezért azt mondom a mai – sőt remélem, a holnapi – kardcsörtetőknek: tudjátok meg: Barnhouse meg fog halni, de a Barnhouse-effektus nem.

Az éjjel újra megpróbáltam követni a papírfecnin lévő homályos utasításokat. Fogtam a professzor dobókockáját, aztán végigfutott az agyamon az utolsó, lidérces mondat, és ötvenszer dobtam hetet egymás után.

No, viszlát.